

Secțiune despre arta plastică contemporană a Esztergomului

Esztergom este un oraș cu trecut istoric, numele său s-a impletit strâns cu întemeierea statului ungar, cu încoronarea regelui Sf. Ștefan. Micul oraș adăpostit la poalele catedralei arhiepiscopale și a cetății ridicată în epoca arpadiană, care atrag sute de mii de turiști, atrage și preocupă azi într/un alt mod artiștii

Se bucură de faimă europeană colecțiile de pictură și gobelinuri ale Muzeului Creștin, precum și Tezaurul, iar localitatea este așezată într-o regiune de o frumusețe pitorească. În ciuda tuturor acestor moșteniri și însușiri orașul Esztergom pe parcursul veacurilor din urmă în viața artistică a primit doar roluri secundare, în obișnuitele sale zile de lucru împărtășea soarta așezărilor mici similare. A fost și sunt însă și momente festive, când oferă spațiu expozițional și prilej de întâlnire pentru distinși creatori contemporani. Béni Ferenczy și trei studenți ai săi au petrecut aici în 1947 cu muncă de creație o vară întregă sperând că inițiativa s-ar putea organiza într-o veritabilă colonie de artă. Mulți creatori eminenți a trecut, a poposit săptămâni și luni în oraș, cum au fost János Vaszary, Lajos Kassák sau Endre Bálint. Pretienii artistice l-au legat în anii șaizeci-șaptezeci pe colecționarul de artă de renume națională din Esztergom, Iván Dévényi, precum și pe fotograful și directorul de bibliotecă Alajos Martsa cu mărețiile vieții spirituale ungare, de la Béla Hamvas până la Lajos Németh sau de la Jenő Barcsay până la Béla Czóbel.

La mijlocul secolului în Muzeul Creștin au organizat expoziție dedicată lui Jenő Gadányi. Pictorilor Școlii Europene. În Clubul Zodiákus care a activat în zona centrală a orașului în anii '70 cei interesați puteau vedea între altele operele lui Miklós Borsos, Pál Miháلتz, Ferenc Medgyessy. Tot aici s-au prezentat cu materialele de debut și membrii grupului Sigillum al tinerilor artiști plastici și decoratori din Esztergom înființat în 1968.

Muzeul orășănesc (care poartă numele lui Bálint Balassa) și azi păstrează operele unor pictori importanți, alături de alți lucrările lui László Mednyánszky, Károly Lotz, Károly Kernstok, precum și moștenirea artistică a lui Jenő Gadányi Aici se găsește și succesiunea artiștilor plastici renumiți născuți în Esztergom, a pictorului Ágost Bajor și a sculptorului Béla Vörös, care a trăit în Paris. A pornit încă în secolul al 19-lea din orașelul de pe malul Dunării. Dar a devenit celebru în New York caricaturistul József Faragó, tot metropola americană și-au ales ca domiciliu în 1949 și soții Kálmán Czibalmos Szabó și Magdolna Paál, artiști din Esztergom.

În lipsa unei galerii orășănești recent s-au organizat expoziții importante, ordonate de către Academia Ungară de Artă, în sălile reprezentative ale Centrului Sf. Adalbert, în clădirea de odinioară a seminarului teologic renovată nu de mult (2014: Expoziția Secției de Artă Decorativă și Design, 2015: Expoziția memorială – I. Război Mondial). Iar în 2016 ca loc evidențiat din provincie al Zilei Picturii Ungare în oraș au fost vernisate expoziții de

importanță națională. La rândul lor și diferite săli de expoziții ale Esztergomului oferă spații de prezentare creatorilor contemporani: Muzeul Creștin în cadrul expozițiilor sale temporare, Muzeul Dunărea în Galeria Centru European, continuând cu Galeria Kákonyi a gimnaziului franciscan și o galerie particulară, Salonul Tár-Lak. Susținere de la bugetul central a primit ciclul de expoziții remarcante organizat în jurul cumpănei de mileniu (1993-2007), Bienala Națională de Pastel, manifestarea însă face parte deja din trecutul orașului.

Azi în Esztergom efervescența vieții artistice este legată de galeria și programele unei instituții culturale alternative, Casa Kaleidoszkóp, dar și artiști plastici și chiar și colecționari de artă locali întrețin relații cu artiști plastici unguri contemporani de elită. Au dezfașurat de altfel și ca organizatori ai vieții artistice o activitate importantă cei doi creatori proeminenți, academicieni ai orașului. Mai devreme András Balla a fost inițiatorul și unul dintre fondatorii Breslei Artiștilor din Esztergom, care întrunește creatori locului, mai târziu Krisztina Kókay a întemeiat (2003-2006) bazându-se pe invitați o colonie artistică orășănească, care a existat timp de mai mulți ani.

Breasla Artiștilor din Esztergom

Breasla Artiștilor din Esztergom a luat ființă în 1991. Înființarea asociației a fost urmarea indirectă a transformării, modificării structurale a rețelei instituționale artistice de după schimbarea sistemului social/politic. Breasla a fost creată de 18 artiști din Esztergom: pictorul István Andráskó (1935-2013), artistul fotograf András Balla (1945), graficianul, pictorul Tibor Barcsai (1937-2017), ceramista Annamária Bárdos (1945), graficianul Vilmos Földes (1942), Ferenc Furlán (1935-1998) grafician, pictor, artistul plastic Endre Kaposi (1939-2017), pictorul György Kollár (1950 -1992), textilista, graficiana Krisztina Kókay (1943), pictorul László Morvay (1947-2004), istoricul de artă András Mucsi (1929-1994), artistul fotograf Attila Mudrák (1958), orfevra Ildikó Székely (1944), graficianul László Szentessy (1938), artistul fotograf Kálmán Vass (1956-2014), József Vertel (1922-1993) grafician, proiectant de timbre, pictorul și graficianul János I. Végvári (1927-1994) și graficianul József Wieszt(1951-2007)

Vocația asociației are o motivație în parte socială, în parte artistică. Pe lângă apărarea intereselor membrilor săi dorește să apere și să cultive valorile culturale, conținuturile artistice ale orașului Esztergom. Membri pot fi artiști din Esztergom (sau cu legături strânse cu orașul Esztergom), care posedă diplomă de absolvire a unui institut superior de învățământ artistic sau sunt și membrii unei organizații de nivel național a artiștilor creatori

(de exemplu Asociația Națională a Artiștilor Creatori Unguri, Uniunea Artiștilor Plastici din Ungaria). În prezent colectivul celor 35 de membri se compune din

artiști plastici, decoratori și fotografi, restauratori din domeniul artelor plastice și decorative, specialiști teoreticieni (istorici de artă și ai culturii).

Annual organizează pentru membrii săi cel puțin două expoziții colective, asociative în Esztergom, adică în spațiile expoziționale din împrejurimi sau mai îndepărtate. În anii care au trecut comunitatea a apărut împreună în localitatea vecină Sturovo (Párkány) din Slovacia, în Komarno (Rév-Komárom), Tatabánya, Szentendre, Budapesta, Székesfehérvár și Sárvár. Dar colectivul a participat la expoziții de grup și în Bratislava, Sofia și în Espoo (Finlanda).

Breasla Artiștilor din Esztergom dorește să rămână și în viitor comunitatea artiștilor de frunte ai orașului.

Fundația Podul Euro, Casa Kaleidoszkóp și Galeria Rondella

Activitatea artistică și expozițiile Casei Kaleidoszkóp și ale Galeriei Rondella a Muzeului Cetate din Esztergom al Muzeului Național Ungar sunt organizate de Fundația Eurohíd (Podul Euro). Casa Kaleidoszkóp funcționează în Esztergom ca centru cultural alternativ începând din 2010. Cu timpul în jurul Casei și al Fundației s-a organizat un grup artistic, s-au derulat mai multe tabere de creație în fosta clădire de școală dată în chirie pe durată lungă de către oraș, și care a dobândit numele de Casa Reanimatio. După un timp fundația a preluat de la Muzeul Cetate galeria de artă contemporană, pe care din 2014 o ține în funcțiune permanentă prin expoziții vernisate lunar. Casa Kaleidoszkóp oferă spațiu și încercărilor de aripă ale debutanților, până ce în Galeria Rondella cei interesați pot vizita expozițiile artiștilor contemporani. Galeria în anul 2018 a înregistrat cc. 18.000 de vizitatori, se dezvoltă continuu, are tot mai mulți vizitatori autohtoni și străini. Artiștii expozanți provin mai cu seamă raza de atracție a Esztergomului și a Budapestei.

Se desfășoară o viață artistică foarte intensă în Szentendre, Vác și în numeroase localități din Cotul Dunării, care se află foarte aproape de Esztergom, astfel distanța nu constituie o problemă pentru artiștii care doresc să se alăture. În mod firesc și mulți artiști internaționali au expus deja în galerie, au sosit creatori din Slovacia, Danemarca, Germania și Indonezia. De la înființare obiectivul principal al Fundației Podul Euro, ca prin forța artei să zidească relații transfrontaliere, totodată comunitate. În fiecare an fundația anunță concurs general de artă pe o temă oarecare de actuală, tema legată de prezent propusă are afinități într-un fel sau altul cu Esztergomul. Este legat de acest concurs Premiul Kaleidoszkóp, pe care câștigătorul îl poate lua acasă. Publicul poate viziona lucrările sosite pentru concurs în Galeria Rondella. În anul 2018 sursa de inspirație a fost personalitatea Sfântului Ștefan, în 2019 se va putea concura cu opere legate de orașul Esztergom/

Art Fotostudio

Cu recunoaștere națională în viața artistică contemporană începând din ultima treime a secolului al 20-lea au încununat fotografi din Esztergom. Orașul însă a avut fotografi eminente și mai de vreme. Continuând tradiția picturii portretistice de curte prelații superiori care au condus biserica Ungariei din Esztergom începând din a doua parte a secolului al 19-lea au apelat tot mai mult la serviciile fotografilor. Astfel a primit nenumărate comenzi de la cardinal unul dintre primii fotografi unguri importanți, Sándor Beszédes, care s-a stabilit aici. Mai târziu timp de mai multe luni a fost tratat cu militar rănit în strandul baie din Esztergom Andor Kertész, care a devenit celebru sub numele de André Kertész. Fotografiile realizate la Esztergom și împrejurimi a devenit parte organiză o operei sale de o viață.

În 1968 s-a înființat clubul foto al amatorilor din localitate, care anul trecut și-a sărbătorit aniversarea a 50 de existență, care mai târziu a dobândit numele de Art Fotostudio, și care a devenit întemeietorul și organizatorul Bienalei de Artă Fotografică din Esztergom, care azi este o trecere în revistă de importanță națională a fotografiei experimentale. Prin membrii săi în ani '90, după capitală, Esztergom s-a putut mândri cu cei mai mulți fotografi recunoscuți.